

Verkiezingen in oorlogstijd

Binnenkort gaat Nederland naar de stembus. Na het tijdperk-Rutte valt er ook echt wat te kiezen, want de panelen zijn aan het schuiven en de peilingen geven iedere week een ander beeld. Draait het om de vraag of we een rechts of links kabinet gaan krijgen of wordt het een slag om het politieke middenveld? Gevoelsmatig zou je dan denken dat het er voor Defensie om gaat spannen. Maar is dat wel zo?

Ogenschijnlijk bestaat er brede steun voor het voldoen aan de 2%-NAVO-norm. Het moet echter zorgen baren dat we zelfs nu, middenin de Oekraïne-oorlog, die norm alleen halen als we de steun aan dat land meetellen bij de defensie-uitgaven, terwijl dit strijdig is met de NAVO-afspraken en ook 2% eigenlijk niet genoeg is. Het is maar de vraag hoe dit budget zich in de toekomst gaat ontwikkelen. De afbrokkelende steun voor Oekraïne onder Amerikaanse Republieken, Polen en Slowaken laat zien dat westerse steun niet vanzelfsprekend is. In eigen land zal de komende winter, met wederom hoge energie-uitgaven en andere stijgende kosten, de publieke steun voor defensie op de proef stellen. De recente Algemene Politieke Beschouwingen gingen vooral over de arbeidsmarkt, zorg, migratie, binnenlandse veiligheid, klimaat, landbouw en stikstof. Over defensie werd niet veel gezegd.

Natuurlijk erkent iedere politicus momenteel dat defensie onmisbaar is. Een partij als de BBB heeft zelfs een vooraanstaande militair op de derde positie van de kandidatenlijst gezet. Maar hoe oprecht is de defensiebelangstelling van deze partij, die zich eigenlijk helemaal richt op het binnenlands beleid en het mkb? Er ontstaat steeds meer politieke vervaging, waarbij bestaanszekerheid niet langer het exclusieve terrein van de SP en defensie niet langer het domein van de rechtse en christelijke partijen lijkt te zijn, en iedereen deze onderwerpen lijkt te claimen. Dit belooft weinig goeds voor Defensie aan de onderhandelingstafel tijdens de komende kabinetsformatie. Gezien de aandacht voor de niet-defensie onderwerpen is de kans groot dat Defensie slechts een lippendienst ontvangt en weer een sluitstuk gaat worden.

Wie de verkiezingsprogramma's leest krijgt een duidelijk beeld van wat politieke partijen echt belangrijk lijken te vinden. Gemiddeld besteden de grote partijen bijna twee keer zoveel tekst aan migratie en meer dan twee keer zoveel tekst aan binnenlandse veiligheid en justitie dan aan defensie. Opmerkelijk is verder dat deze aandachtverdeling, ondanks de verschillende keuzen, bij deze partijen slechts weinig verschilt.¹ De gekoppelde budgettaire omvang van deze onderwerpen is ongeveer gelijk, zodat het verschil iets zegt over de te verwachten prioriteiten van de Nederlandse kiezers.

Desondanks lijkt er in de media ruime aandacht voor de Oekraïne-oorlog te bestaan. Vele defensiedeskundigen geven bijna dagelijks gedetailleerde beschrijvingen. Dit mag echter geen interessant vermaak worden. Om de militaire veiligheid echt te verbeteren zullen meer ingrijpende politieke debatten en voor Defensie structureel goede keuzen nodig zijn. ■

¹ In de partijprogramma's van de VVD, CDA, D66, PvdA/GroenLinks en de BBB is de gemiddelde verdeling in tekstomvang voor de onderwerpen defensie 15%, buitenlandbeleid 25%, migratie 27% en binnenlandse veiligheid en justitie 33%.